

Diorama met muren, pleinen en grimmige stiltes

De installatie van Mark van Overeem is door de ramen te zien. | Foto: Aad Hoogendoorn

Door Margreet Hofland

RECENSIE

Mark van Overeem is gefascineerd door muren die je kunnen beschermen, maar tegelijkertijd ook isoleren. Achter de ramen van straatgalerie De Spelonk maakte hij een installatie, als in een kijkdoos.

Achter de blinde muren van Haagse musea bevindt zich een schat aan kunst, maar we kunnen er nog steeds niet bij. Voor de echte kunstliefhebber is het een moeilijke tijd, maar voor wie goed zoekt, is er toch nog wel iets te vinden. Straatgalerie De Spelonk biedt met de tentoonstelling 'Façade Façade' van de Haagse kunstenaar Mark van Overeem (1970) een kunstbeleving die geheel coronaproof is. De installatie is door de ramen te zien, zij het alleen als het licht aan is: 's morgens vroeg en vanaf het invallen van de schemering.

Vanaf de stoep kun je door de ramen van het pand aan de Valkenboslaan naar binnen kijken, waar lampen in een regelmatig ritme aan en uit knipperen. Het trekt aandacht, voorbijgangers blijven stilstaan. Er is een zekere concentratie nodig om de details van het werk goed te kunnen zien, want zodra je blik ergens op gefocust is, gaat het licht alweer uit. Je krijgt het beeld nooit duidelijk op je netvlies en dat schept een zekere spanning. Wat ligt er op de grond

van de gesuggereerde vlaktes achter de ramen? Je weet het niet precies.

Trompe-l'oeil

Sinds september 2020 gebruiken kunstverzamelaars Bart Dirks (journalist van de Volkskrant) en Roeland Merks (hoogleraar mathematische biologie) een deel van hun woonhuis aan de Valkenboslaan als kunstruimte. De installatie van Van Overeem wordt door de bewoners een 'site specific diorama' genoemd, het is alsof je een blik in een kijkdoos werpt. Je ziet terreinen die door muren omzoomd worden, ze zijn in een sterk en onmogelijk perspectief afgebeeld, als een trompe-l'oeil, een optische illusie. De beelden doen denken aan het permanente toneeldecor van het oudste renaissance-theater van Europa, dat in het Italiaanse Vicenza staat. Teatro Olimpico werd daar neergezet door de architect Palladio, het decor is van zijn leerling Vincenzo Scamozzi. Oneindig lange straten lijken in een punt aan de horizon te verdwijnen, in werkelijkheid zijn de straten maar enkele meters lang. Ook in de installatie van Van Overeem lopen de zijlijnen van zijn terreinen scherp omhoog, zijn horizon ligt verborgen achter hoge muren.

Mark van Overeem is gefascineerd door terreinen en muren. Muren die kunnen beschermen maar die ons net zo goed kunnen isoleren van de buitenwereld. Vaak zijn het door de mens aangebrachte grenzen, zoals een afscheidingsmuur. Maar waarom bouwen we steeds meer bevei-

Wie proberen we eigenlijk tegen te houden: de ander, of onszelf?

ligingshekken, afscheidingsmuren en andere barrières? Zijn we bang, of onverschillig? Wie proberen we eigenlijk tegen te houden: de ander, of onszelf? Dat zijn vragen die hij de toeschouwer voorlegt.

Prikkeldraad

De foto's voor 'Façade Façade' maakte Van Overeem bij de muur

die de Westelijke Jordaanoever scheidt van Israël en bij de Jungle van Calais, het Franse vluchtelingenkamp dat enkele jaren geleden ontruimd werd. Zijn installatie toont de verlaten terreinen en het verval ervan, met achter het linkerraam de muren van de Israëlisch-Palestijnse grens en rechts die van Calais. Alles is grijs en stoffig en weerspiegelt een grimmige sfeer. Boven aan de muren is prikkeldraad aangebracht. Op de daken van de gebouwen erachter zijn vormen te zien die op wapens lijken, hier en daar staat nog een verdwaalde boom. Langs het beton groeien wat grassprietjes, die altijd en overal weer opkomen waar nog een randje aarde te vinden is, als de hoop op een nieuw en beter leven. Ergens staat een deel van een zuil, er ligt ondefinieerbare rommel op de brokkelige grond.

Zodra het licht dooft, zie je alleen nog jezelf, weerspiegeld in de ruit. Zo blijft de kijker bij 'Façade Façade' toch een buitenstaander.

Mark van Overeem, 'Façade Façade' t/m dinsdag 1 maart. Straatgalerie De Spelonk, Valkenboslaan 74. Meer informatie: www.de.spelonk.nl